

MEHMED ALİ DURMUŞ

1964 Kayseri (Çevril) doğumlu. Erzurum İslâmî İlimler Fakültesi'nde başlayan İlahiyat tahsilini Erciyes Ünv. İlahiyat Fakültesi'nde tamamladı (1987). Ankara Ünv. İlahiyat Fakültesi'nde hadis dalında yüksek lisans yaptı. Halen öğretmen olarak çalışmaktadır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Yayınlanmış eserleri:

1. *Mitolojik Kurtarıcı MEHDÎ* (İşaret Yay.)
2. *Kur'ân'a Göre Şefaat* (İşaret Yay.)
3. *Abant Konsili* (Anlam Yay.)

Ayrıca İktibas dergisinde ve bazı dergilerde makaleleri yayınlanmaktadır.

İTHAF

Bu kitabı, İslâm'ı terörle eş anlamlı hale getirmek ana gayesiyle, 11 Eylül 2001 tarihinde başlatılan süreçte hayatını kaybeden bütün müslümanların anısına adıyorum...

KUR'ÂN'A GÖRE ŞEFAAT

Mehmed Ali Durmuş

işaret

İŞARET YAYINLARI: 179

Kur'ân Kitâblığı

Kitâbın adı ve Yazarı
Kur'ân'a Göre Şefaât
Mehmed Ali Durmuş

1. bsk. İstanbul 2017

Genel Yayın Yönetmeni
Dr. İsmet Uçma

Editör
Prof. Dr. Ömer Aydın

Dizgi
PatiSign

Tashih-Redaksiyon-Mizanpaj
Ertuğrul Özalp

Kapak
Yunus Karaaslan

Baskı-Cilt
Şenyıldız Matbaacılık Yay. LMT. ŞTİ.
Gümüşsuyu cad. No: 3/2, Topkapı/İstanbul
Tel: 0212 483 47 91
Sertifika no: 11964

ISBN
978-975-350-313-6

Sertifika no
15826

Mizanpaj programı: QuarXPress
Font/Karakter: Utopia
Metin: 9.7 pt. (Satır arası: 13 pt., Paragraf arası: 2 mm.)
Dibnot: 9 pt. (Satır arası: 12)

İŞARET YAYINLARI
Hobyar Mah. Ankara Cad.
Ünal Han, No: 21/1, Cağaloğlu-Fatih
Tel: (0 212) 519 17 28—528 30 63
Fax: (0 212) 528 30 59
isaret@isaretyayinlari.com.tr
www.isaretyayinlari.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	15
GİRİŞ	19
ŞEFAAT NEDİR?	19
1) Kelime Olarak Şefaath.....	19
2) Terim Olarak Şefaath.....	21
3) Gelenekte Şefaath.....	22
A. Hadis Âlimlerine Göre Şefaath	22
B. Akaid Kitaplarında Şefaath	26
C. Tasavvuf'ta Şefaath.....	28
a. Şeyh-Mürid İlişkisi	28
b. Bazı Sûfilere Göre Şefaath	33
c. Tevessül	37
I. BÖLÜM	
ŞEFAATİ ŞARTA [İZNE] BAĞLADIĞI	
ZANNEDİLEN ÂYETLER	
NECM/26	46
a. Âyetin Bağlamı.....	46
b. Putlar Allah'ın Ortağı Değildirler	47
c. İslâm ve Özgürlük.....	50
d. Son da Allah'ındır İlk de	51
e. Melekler Hiç Kimseye Şefaath Edemezler	52
f. Allah'ın Dilediği ve	
Razı Olduğu Kimseler İçin Şefaath	53
g. Melekler Şefaathci Değil ki Putlar Olsun	55
Şefaath İnancı, İlimsizlik ve Zan	56
NEBE/38	57

İÇİNDEKİLER

a. Âyetin Bağlamı.....	57
b. Allah Katında ‘Konuşmak’	58
c. Doğru [savâb] Nedir?.....	60
HÛD/105	62
a. Âyetin Bağlamı.....	63
b. Kimse Konuşamaz.....	64
c. “Tekellüm”ün Manası	65
d. İnsanların Âkıbeti.....	67
MÛRSELÂT/35	67
a. Âyetin Bağlamı.....	67
b. Konuşmamanın Anlamı.....	68
ZUHRUF/86.....	69
a. Âyetin Bağlamı.....	69
b. Allah Mülkün Ortaksız Sahibidir	71
c. Hakka Şahit Olanlar.....	72
d. Doğru Yorum	74
MERYEM/87	76
a. Âyetin Bağlamı.....	77
b. Rahmân Katında Ahid Sahibi Olmak.....	78
c. Meleklerin ve Azîzlerin Şefaati	80
TÂ-HÂ/109.....	81
a. Âyetin Bağlamı.....	81
b. Kiyâmet Sahnesi	82
c. Zulüm Yüklenenlerin Âkıbeti.....	83
d. Şefaât Kime Fayda Vermez?.....	84
e. Allah'ın Rızı Olduğu Söz Nedir?.....	86
ENBİYÂ/28.....	88
a. Âyetin Bağlamı.....	88

İÇİNDEKİLER

b. Allah'a Çocuk İsnad Etmek.....	90
c. Melekler Allah'a Kulluk Ederler	93
SEBE/23	94
a. Âyetin Bağlamı.....	95
b. İlâhlar Hiçbir İşe Yaramazlar	96
c. Korkusu Giderilenler	98
d. Kimin Şefaati Kime Fayda Vermez?	100
e. İzin Verilenler Kimlerdir?	101
YÛNUS/3	102
a. Âyetin Bağlamı.....	103
b. Yaratılış ve Şefaât	105
c. Tanrı Anlayışı ve Şefaât	107
d. Allah Katında Hiçbir Şefaatci Yoktur	109
BAKARA/255	112
a. Âyetin Bağlamı.....	113
b. Âyete'l-Kürsî: On Derslik Tevhid Mektebi	114
c. Allah Hiç Kimseye Şefaât Yetkisi Vermemiştir	121
d. “İllâ” Edatı.....	122
e. Müşriklerin Şefaât İnancı Kesin Bir Dille Reddedilmektedir	125
f. Şefaât İzni Verilecek Olanlar.....	127
g. Bu Cümlelerin Gerçek Anlamı.....	128
II. BÖLÜM	
MÜŞRİKLERİN İLÂHLARI ŞEFAATÇİ DEĞİLDİR	
MÜDDESSİR/48.....	131
a. Âyetin Bağlamı.....	131
b. Şefaâtçileri Olmayan Kâfirlerin Belli-Başlı Özellikleri	133
c. Sâbık Kültür.....	137

İÇİNDEKİLER

YÂ-SÎN/23	141
a. Âyetin Bağlamı.....	141
b. Allah'tan Başka Hiç Kimse Fayda Da Zarar Da Veremez.....	142
c. İlâhların Şefaati Yok ki Kendilerine Tapanları Kötülüklerden Korusunlar	143
d. Şefaath Sadece Allah'tandır	145
ŞU'ARÂ/100.....	146
a. Âyetin Bağlamı.....	147
b. İlâhlar Hiçbir Şeye Kâdir Değildirler.....	148
c. Kâfirlerin Âhiret Ahvali.....	149
d. Kâfirleri Saptıran Mücrimler	149
e. Dostlar Nerede?	151
f. Bize Bir Fırsat Daha Ver Allah'ım!	152
g. Gelenek Din'in Önüne Geçmemelidir	154
MÜ'MİN/18.....	155
a. Âyetin Bağlamı.....	156
b. O Gün Mülk Allah'ındır	158
c. Hesap Günü: Herkesin Kazandığını Tam Olarak Alacağı Gün.....	159
d. Yaklaşan Gün'de Hiçbir Şefaathci Yoktur	161
e. Mü'minlere Şefaath Gerekmiyor	162
f. Sâbık Kültür	163
A'RÂF/53	166
a. Âyetin Bağlamı.....	167
b. Âhirette Şefaath Yoktur.....	169
YÛNUS/18	171
a. Âyetin Bağlamı.....	171
b. Mü'minlere Şefaath Gerekmez	172

İÇİNDEKİLER

c. En Zalim İnsan.....	173
d. Şefaât: Kendine Himmeti Olmayan İlâhlardan Himmet Beklemek	174
e. Şefaât İddiası Allah'a Ders Vermek Gibidir	178
EN'ÂM/70	180
a. Âyetin Bağlamı.....	180
b. Mü'minlerin Felahı Îmân ve Salih Amelle Olacaktır	182
c. Kimlere Şefaât Yoktur?.....	183
d. Herkes Kendi Kazancı Karşılığında Rehindir	186
e. İnsan Bütün Varını-Yoğunu Fidyе Olarak Verse Yine Kabul Edilmez.....	187
f. O Gün Hiçbir Velî/Hiçbir Şefaâtci Yoktur	187
EN'ÂM/94	190
a. Âyetin Bağlamı.....	190
b. O Gün İnsan Rabbine Yapayalnız Varacak	192
c. Şefaâtci İlâhlar Kaybolmuştur	192
SECDE/4	194
a. Âyetin Bağlamı.....	194
b. Yaratma, Arş ve Şefaât İlişkisi	196
c. Mü'minlere Şefaât Gerekmemektedir.....	198
RÛM/13	199
a. Âyetin Bağlamı.....	199
b. Kâfirlerin Derin Sükût-ı Hayâli	200
c. İnkâr Edecekleri Ortaklar [Şürekâ] Kimlerdir?	203

III. BÖLÜM

ŞEFAATİN KÖKTEN REDDİ

BAKARA/48	206
-----------------	-----

İÇİNDEKİLER

a. Âyetin Bağlamı.....	207
b. Âlemlere Üstün Kılınmak	209
c. Kıyâmet Günü'nden Neden Korkulmalıdır?.....	210
d. Hiç Kimsenin Bir Başkasına En Küçük Yararı Dokunamaz	212
e. Hiç Kimseden Fidyeye Alınmaz	215
f. Hiç Kimseye Yardım Edilmez	218
g. Hiç Kimseye Şefaata Edilmez	219
h. Sâbık Kültür	221
BAKARA/123	231
a. Âyetin Bağlamı.....	231
b. Âhirette Kulları Allah'a Karşı Kayıracak Hiç Kimse Yoktur	233
BAKARA/254	235
a. Âyetin Bağlamı.....	235
b. İnfak ve Âhiret Bağlantısı.....	236
c. Alış-Veriş Yok	238
d. Dostluk [Kayırmacılık] Yok	239
e. Şefaata Yok.....	240
f. Kâfirler Zalimdirler.....	241
g. Kur'ân'da Çelişki Olmaz.....	242
İBRÂHÎM/31	245
a. Âyetin Bağlamı.....	245
b. Alış-Veriş Yok, Kayırmacılık Yok.....	246
EN'ÂM/51	248
a. Âyetin Bağlamı.....	248
b. Mü'minlerin Uyarılması	249
c. Sâbık Kültür.....	251
ZÜMER/43-44	252

İÇİNDEKİLER

a. Âyetin Bağlamı.....	252
b. Şirk Allah'tan Başka Şefaathçiler Edinmektir.....	254
c. Şefaath Tamamen Allah'a Aittir	256
d. Sâbık Kültür	259

IV. BÖLÜM

KUR'ÂN BÜTÜNLÜĞÜNDE ŞEFAATH

1. Giriş.....	261
2. Allah'tan Başka İlâh Yoktur	263
3. Allah'a Rağmen Yeni Bir Din İnşa Etmek.....	267
4. Sadece Allah'a İbâdet Edilir ve Sadece Allah'tan Yardım İstenir	269
5. Din Günü: Hiç Kimsenin Kimseye Bir Fayda Sağlayamayacağı Yargı Günü	269
6. İmân, Sâlih Amel ve Şefaath	272
7. Mü'minlerin Ecirleri Zayi Edilmeyecektir	274
8. Allah Vaadinden Dönmez	278
9. Peygamber Sadece Peygamberdir	280
10. Hz. Peygamber Bir Beşerdi ve Gaybı Bilmezdi....	282
11. Peygamber'in Misyonu Arındırmak ve Şahitliktir	286
12. Peygamber ve Melekler Mü'minlerin Günahının Affı İçin Dua Ederler.....	289
13. Peygamberler Arasında Ayrım Yoktur	292
14. Allah Kuluna Kâfi Değil midir?	293
15. Netice.....	294

V. BÖLÜM

HADİSLERDE ŞEFAATH

A) ŞEFAATHİ ONAYLAYAN HADİSLER.....	296
1. Makâm-ı Mahmûd,	

İÇİNDEKİLER

Peygamber'in Şefaât Makâmı mıdır?	296
2. Makâm-ı Mahmûd Nedir?	300
3. Kur'ân'ın Makâm-ı Mahmûd'u Rivâyetlerin Makâm-ı Mahmûd'u	308
4. Peygamberlere Allah Neden Gazap Eder?	314
5. Peygamberimiz'in Pazarlığı	315
6. Vesîle ve Makâm-ı Mahmûd	316
7. Hamd Bayrağı	317
8. Âyetlere Meydan Okuyan Şefaât Haberleri	320
9. Makâm-ı Mahmûd'un Gerçek Anlamı	322
10. Muhammed'e (s.a) Şefaât Yetkisi Veriliyor	325
11. Her Peygamberin Makbul Bir Duası Vardır	327
12. Peygamber'i Tanrılaştırma Girişimi	329
13. Hz. Muhammed'in Aşırı Şekilde Övülmesi	333
14. Büyük Şefaât	336
15. Mü'minlerin Günahkârlar İçin Allah Katında Aracı Olmaları	337
16. Allah'ın İnsanlaştırılması	345
17. Baldırın Açılması	347
18. Sırat Köprüsü	348
19. Allah İle Pazarlık	351
20. Kömürleşmiş İnsanların Küllerinden Dirilmeleri	353
21. Cemaate, Kabileye, Akrabaya Şefaât	354
22. Medîne'de Ölene Şefaât	355
23. Doksan Yaşındaki İhtiyarın Şefaati	356
24. Cenaze Namazı ve Şefaât	357
25. Oruç ve Kur'ân'ın Şefaati	358
26. Bazı Sûrelerin Şefaati	359

İÇİNDEKİLER

27. Ezan Duası ve Şefaati	360
28. Osman b. Affan'ın Şefaati	361
29. Ebû Tâlib'e Şefaati	362
30. "Lâ İlâhe İllallâh" Diyene Şefaati	364
B) ŞEFAATİ REDDEDEN HADİSLER	365
1. Beni Aşırı Övmeyin.....	367
2. Peygamber'in Peygamberlik Silsilesindeki Yeri: Son Tuğla... ..	368
3. Size Hiçbir Faydam Olmaz	370
4. Kendime Bile Ne Yapılacağını Bilmem	375
5. Kendisi İçin Dua Eden Peygamber	377
6. Affetme İşi Peygamber'e Değil Allah'a Aittir	379
7. Peygamber'in Kayırması Mümkün Değildir	380
8. Cennete Girmenin Şartları	383
9. Şefaati Yerine İnfak.....	387
10. Can ve Mal ile Cihad	389
11. Cennetin Bedeli	391
12. Netice.....	393
SONUÇ.....	395
Bibliografya.....	401

ÖNSÖZ

Din Allah'ındır. Allah'ın, insan hayatını tanzim etmek için vaz ettiği nizam dindir. *Din*, “insana Allah'ın rehberliği, yol göstermesi, yoldaşlık etmesi, velâyet kurması”dır. İnsan başıboş bırakılmazdı. Ne yapacağını bilmez bir vaziyette belirsizliğe, meçhule terk edilemezdi. Bunun için din gerekti. Din için de risâlet gerekti.

Risâlet, “Allah'ın insana yardım, dostluk ve yoldaşlığının ete kemiğe bürünmesi”dir. Rasûl vasıtasıyla din; yürüyen, oturan, kıyam eden, haramdan kaçınan, helali arayan, rükû ve secde eden, marufu emredip münkerden nehyeden, silahını kuşanıp i'lây-ı kelimetullahaya yönelen, cemaatine imamlık yapan bir kişiliğe dönüşür. Kısacası Elçi, yürüyen Kur'ân'dır, dinin insan-biçimidir.

Hız. Peygamber'i anlamak için Kur'ân'ı, Kur'ân'ı anlamak için de Peygamber'i iyi anlamak gerekir. Ne Peygamber'siz Kur'ân, ne de Kur'ân'sız Peygamber doğru anlaşılabilir. Her ikisi birden, din'in anlaşılması demek olur. Bununla beraber dinin kaynağı Kur'ân'dır. Bu, Peygamber'siz bir din tasavvuru değildir. Peygamber Kur'ân'dan ayrı tutulamaz. Bu, şu anlama gelir: Din Kur'ân'da olup dinin bilhassa akîdesi, başka bir yerde aranamaz. Eğer aranırsa, Benî İsrâîl'in, Tevrât ve İncîl'in başına getirdiğinin benzeri-ne, İslâm da maruz bırakılmış olur.

Her ne kadar din adına herkes her şeyi söylese de, Kitab-ı Mübîn herhangi bir tahrifata uğramadan, Allah'ın hıfz-ı emanıyla bize kadar intikal etmiş bulunmaktadır. Bu durumda, hiçbir tahrif edici yorumun, Kur'ân'a rağmen din sayılması, en azından bütün müslümanlar tarafından kabul görmesi mümkün değildir. Yeryüzünde bir tek mü'min bile kalsa, Kur'ân var olduğu sürece, Allah'ın dinini ona bakarak ortaya koyabilir, bütün insanları o dine çağırabilir.

Kur'ân mübîn bir kitap olduğu ve gecesi de gündüzü gibi aydınlık mübîn bir din te'sis ettiği halde, Peygamber'den (a.s) kısa bir süre sonra İslâm'ın muhatap olduğu birçok kültür çevresinden, birçok sebebi bulunan etkileşimler sonucu İslâm akîdesi bazı zararlı te'sirlere maruz kalmıştır. Genellikle kıyâmet, kıyâmetin vakti ve âlâmetleri, kıyâmetten önce vukû bulacağı iddia edilen bazı olaylar ve zuhur edeceği ileri sürülen kişilikler, ölüm ve sonrası, âhiret hesabı, mizan, cennet, cehennem gibi konularda hayretengiz yorumlar yapılmıştır. Bu yorumlardan birinin konusu da şefaattir.

Bu kitapta, bir Kur'ân kavramı olan “şefaât”i inceledik. Kur'ân'ın şefaât meselesine bakışını, herhangi bir insana şefaât yetkisi tanıyıp tanımadığını anlamaya, şefaât edecek ve edilecek ayrıcalıklı zümrelerin olup olmadığını kavramaya çalıştık. “Şefaât” sözcüğünü duyan birçok insan, müstağni bir eda ile “Hâlâ mı şefaât?” diyebilmektedir. Bu insanların –gereksiz gördüklerine göre– şefaât sorununu nasıl hallettiklerini sorarsanız, alacağınız cevap, tam da bu kitapta ortaya konmaya çalışıldığı gibi, Kur'ân'ın kabul etmediği bir şefaât görüşünü adeta din haline getirdiklerini gösterecektir. Aslında şefaât meselesinin işlenmesine dudak bükülmesi, daha önemli meseleler varken böyle bir konunun gündemde tutulmasına olan tepkiden değil, yerleşik kanaatlerin tartışma konusu yapılmasından duyulan rahatsızlıktandır.

Aslında bilinmelidir ki, şefaât konusu, sadece şefaât ile sınırlı değildir. Şefaâtle birlikte, hak bilinen birçok kabulün bâtıllığı ortaya çıkmakta, tefsirdeki büyük hatalar fark edilmekte, geleneksel kabullerin gözden geçirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Öte yandan birçok alanda, Kur'ân'la, hadislerle dayalı dinî kültür birbiriyle neredeyse hiç kesişmemektedir. Kur'ân başka şey söylemekte, gelenek ise daha başka birşey söylemektedir. Bunun en tipik örneği de şefaât meselesidir. Eğer şefaât hakkındaki hadisler sahih kabul edilirse, bu din'in kitabı ile Peygamber'i arasında bir çelişkinin var olduğu sanılacaktır.

Bu kitapta, Kur'ân'ın açık nassına aykırı düşen birçok hadis eleştirilmektedir. Erbabına malumdur ki, bir hadisi eleştirmek, kesinlikle Peygamber'i eleştirmek değildir. Bir mü'minin Peygamber'i eleştirmesi mümkün olmadığı gibi, haddine de değildir. Dolayısıyla bir hadisi eleştirmek, Peygamber'i (s.a), o'na revâ görülen çirkin söz ve yorumlardan tenzih etme çabasıdır. Şüphesiz Peygamber, tam anlamıyla temiz olup o'nda itikadî hiçbir kirlilik yoktur. Çünkü o, Allah'ın risâletini ifa etmiştir. Allah, risâletinde hiçbir yanlışlığa mahal vermemiştir. Ne var ki, Peygamber'in şerefli mirasını gelenek kirletebilmektedir.

Hiç kimse, Hz. Peygamber'i daha çok sevme rolü oynayarak, pagan kültürlerin kalıntılarını İslâm'a sokuşturamaz. Peygamber dostu olmak, öncelikle o'nun tebliğ ettiği dini iyi anlamak ve sünnetine, dine aykırı anlayışlar yamamaktan kaçınmakla olur.

Şefaât inancının günümüzde varlığını sürdürmesinde, ulusalcı dinî anlayışların da büyük etkisi vardır. Yahudi zihniyetinde ki gibi, *Ateş bize sayılı günler dokunacaktır* havasında cehennemde birazcık yanıp sonra cennete gidileceğine dair söylem oldukça yaygındır. Adeta ulusumuza Peygamber'in, evliyânın, azizlerin, ermişlerin vb. şefaât etmesine laf söylenilmek istenmemektedir. Oysa İslâm, uluslar-üstü bir tevhid dinidir.

Elinizdeki kitap beş bölümden oluşmaktadır. İlk üç bölüm tamamen, şefaati konu edinen âyetlerin tahlil ve analizinden oluşmaktadır. Birinci bölümde, zâhiren, şefaatin Allah'ın iznine bağlı olduğu, O'nun izin vermesiyle bazı insanların şefaât edecekleri şeklinde okumaya tâbi tutulan âyetler incelenmiştir. İkinci bölümde, tamamen kâfirler ve müşriklerin muhatap alındığı ve şefaatin reddedildiği âyetler üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde, hem mü'minler, hem Ehl-i Kitap ve hem de inançsız gruplara hitaben, –hiçbir kayıt konmaksızın– kulların şefaatinin mutlak sûrette reddeden ve şefaati tamamen Allah'a tahsis eden âyetler değerlendirilmiştir. Dördüncü bölümde, bir bütün halinde Kur'ân'da şefaât inancının kabul görüp görmediği sorusunun cevabı

ÖNSÖZ

aranmaktadır. Beşinci bölümde ise, bir kısım şefaathadislere kritik edilmekte, ardından da bu hadislerle çelişen, şefaatin imkânsızlığını gösteren karşıt hadislerle yer verilmektedir. Böylece, şefaathadislere tek tip olmadığı, hem lehte hem dealeyhte hadislerin bulunduğu gösterilmek istenmiştir.

Bu kitap, büyük iddialar peşinde değildir. Sonuçta bir Kur'an kavramının yanlış anlamalara konu olduğu ve şefaathadislere, İslâm'ın ilk döneminde olmayan bir anlam yüklediği temel tezine dayanmaktadır. Yapıcı her türlü eleştiriye açık olduğumuzu belirtmek isteriz. Dostlarımızın yapacağı uyarılar, eksiklerimizi gidermeye vesile olacaktır. Önemli olan, sadece hakikatin ortaya çıkmasıdır. Doğrular Allah'a aittir, yanlışlarsa biz kullara.

Mehmed Ali Durmuş
11 Eylül 2009/Kayseri